דרשוני כרך א — מדרש ארץ

מדרש ארץנעמה שקד

'וְהָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתֶּם עֹבְרִים שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ אֶרֶץ הָרִים וּבְקָעֹת לִמְטַר הַשָּׁמַיִם תִּשְׁתֶּה־מָּיִם. אֶרֶץ אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ דֹּרֵשׁ אֹתָהּ תָּמִיד עֵינֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בָּהּ מֵרֵשִׁית הַשָּׁנָה וְעַד אַחֲרִית שָׁנָה' (דברים יא, יא-יב)

ארץ דא אורייתא, די רעותיה ולביה ועינוהי דבר נש ליהוי שויין בה תדיר. ולא דבר נש בלחודוי אלא אוף רעותיה דקב"ה. תא חזי מה כתיב: 'ארץ אשר ה' אלהיך דרש אתה' – בכל יומא ויומא יתיב קב"ה וקא דריש בה וגלי בה אנפין חדתין, כגונא דאנן בני נשא יתבין למלעי ולמדרש באורייתא. בקדמיתא כתיב 'ארץ נחלי מים עינת ותהמת' (דברים ח) והכא כתיב 'עיני ה' אלהיך בה', עיינין לקבל עיינין. עיינין דלעילא לקבל עיינין דלתתא. לאשתקפא אלין באלין ולאנבעא מיין דכיין מיין חדתין, 'למטר השמים תשתה מים'. כדין אתברכא אורייתא ואתהפכא 'מרשית השנהו עד אחרית שנה'. מאי טעמא רשית? ראשית מיבעי ליה, אלא רשית – במסכנותא הויא, כד"א 'עני ורש'. וכד אסתכל בה ודריש בה ויהיב בה עינוהי כדין אתהפכאן ואשתני גוונהא וטעמא דילה, ועל דא כתיב 'שנה' וכתיב 'אַחֲרִית', דאתעבידת אחרינתא, בעותרא ורעותא דלבא. זכאין אינון דמשתדלי באורייתא תדיר, דאתו לגבה בתיאובתא בכסופא ואתעבידת נהרא דנגיד ואתמליא מיין ממקורא דילה, עלייהו אתמר: 'פקדת הארץ ותקקה רבת תעשרנה פלג אלהים מלא מים' (תהלים סה).

תרגום:ארץ – זו התורה, שרצונו ולבו ועיניו של אדם יהיו נתונים בה תמיד. ולא של אדם בלבד, אלא אף רצונו של הקדוש ברוך הוא.בוא וראה מה כתוב: 'ארץ אשר ה' אלהיך דרש אתה' – בכל יום ויום יושב הקדוש ברוך הוא ודורש בה ומגלה בה פנים חדשות, כפי שאנו בני האדם יושבים לעסוק ולדרוש בתורה.בתחילה כתוב: 'ארץ נחלי מים עינת ותהמת' (דברים ח, ז) וכאן כתוב: 'עיני ה' אלהיך בה' – עיניים לעומת עיניים, עיניים של מעלה לעומת עיניים של מטה, שישתקפו אלו באלו וינביעו מים זכים, מים חדשים, 'למטר השמים תשתה מים'. אז מתברכת התורה ומתהפכת – 'מרשית השנה ועד אחרית שנה'.מהו הטעם 'רֵשִׁית'? ראשית היה צריך לו לכתוב?! אלא 'רֵשִׁית' – בעניות היתה, כמו שנאמר: 'עָנִי וָרָשׁ' (תהלים פב, ג). וכאשר מתבונן בה ודורש בה ונותן בה עיניו – אז מתהפכים ומשתנים גונהּ וטעמהּ, ועל כן כתוב 'שָׁנָה' וכתוב 'אַחֲרִית', שנעשית אחרת, בעושר וברצון הלב.אשרי אותם המשתדלים בתורה תמיד, שבאים אליה בהשתוקקות, בכיסופים, ונעשית נהר המושך ומתמלאת מים ממקורה, עליהם נאמר: 'פקדת הארץ ותשקקה רבת תעשרנה פלג אלהים מלא מים' (תהלים סה, י).

מדרש זה נכתב בארמית ותורגם על ידי הכותבת בעבור קובץ זה.